

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:

pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Idé küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Rendőrségünk ujjszervezése.

Irta: — Dr. K. Tóth Mihály mezőrendőrkapitány. —

Szervezési szabályzatunk módosítása, átdolgozása most van munka alatt; felette fontos ügy ez, melyet a legnagyobb körültekintéssel, meggondoltsággal kell megoldani.

Módosításra, jobban mondva *ujjalakításra* a *rendőrségünknek* van leginkább szüksége. A sajtó s a nagyközönség is állandóan panaszkodik a jelenlegi rendőrségi állapotok miatt. Tényleg nem is ok nélkül. Be kell ösmerni, hogy a mai rendszer hiányos, városunkra nézve rendszertünk nem kielégítő. A szervezési javaslat némileg változtat ugyan a régi rendszeren, de nem oly módon, hogy a rendőrség ennek alapján hivatásának teljesen megfelelhessen. Erejét nem csak a tulajdonképeni rendészetre kell fordítani, hanem továbbra is le lesz nyögözve sok mindenféle közigazgatási s egyéb nem rendőri dolgokkal. Úgy, hogy a rendőrség helyes organizálása a javaslat szerint elérve nem lesz. Hogy ez az állításom igaz, igyekezni fogok megindokolni az alábbiak által:

Igen nagy hibája a rendőrségünknek s az lesz, ha a javaslat szerint lesz is szervezve, hogy ereje oly teendők végzésénél forgácsolódik szét, melyek nem rendőri dolgok. A főkapitányságnál a közigazgatási ügyek elintézése veszi igénybe, s fogja a javaslat szerint jövőben is igénybe venni majdnem egészen a működő főkapitánysági tisztviselők idejét. Rendőri munka vajmi kevés történik a főkapitányságon. Ezt igazolja az ott vezetett iktató-könyv. A főkapitányság most akta kiosztó hivatal. A hozzá beérkezett s beiktatott ügyeket mellékhatálai között osztja szét. A bűnügyi osztály, belvárosi kapitányság, mezőrendőrkapitányság s bejelentési hivatal osztozkodnak ügydarabjai fölött. Ezen hivataloknak csaknem mindegyik ügy adatszerezés és referálás végett adatik ki, hol aztán új számmal lesznek ismét beiktatva; majd pedig, ha az ügy már érdemleges elintézést nyerhet, elreferálva, elkészítve ismét vissza megy a főkapitánysághoz csak azért, hogy ott lemásolják és a főkapitány által aláírva expedíálják. Ez olyan nagy időt és fáradságot ad, — hiszen négy hivatal dolgozik a főkapitányságnak — hogy az irodai munka teljesen elfoglalja az egész személyzetet. Arra, hogy a főkapitány felügyeletet, vizsgálatokat eszközöljön hivatalai, emberei, s egyáltalában az egész városban a reá tartozó ügyekben: képtelenség. Le van kötve irodai munkájához.

Közigazgatási ügyekkel foglalkozik még — a főkapitányságon kívül — a belvárosi- és a mezőrendőrkapitányság. Ez a két hivatal még községi bírósági és cselédbérkövetelési pereket intéz, s az utóbbi mint állategészségügyi hatóság is működik. Igazi rendőri dolgot egyik sem végez. És mégis e miatt a két hivatal miatt kell a főkapitányságnak temérdek közigazgatási ügyek nagyrésztét iktatni,

kiadni s expedíálni. Ez felesleges munka. Elvégezhetné a két hivatal is saját hatáskörében, hiszen ugyis aként intéztetik el, ahogy ezek a hivatalok lereferálják. Az ügyek direkt ezekhez juthatnának, s intéztetnének el; ezzel aztán megszűnne a főkapitányi iktatás és kezelés a közigazgatási ügyeket illetőleg. De ennek a rendszernek előnye volna még az is, hogy ezt a két hivatalt minden nehézség nélkül ki lehetne kapcsolni a rendőrségből; és mint egyéb más közigazgatási hivatal a polgármester közvetlen felügyelete alá helyeztetnék. Ezzel lenne aztán elérhető az, hogy a rendőrség két nagy tehertől szabadulna meg; s valósággal feléledne a reá nehezedő sulyok alól. Nem kellene sem erejét, sem idejét a főkapitánynak közigazgatási dolgokkal elfecsérelnie, hanem a szűkebb körü, de valódi rendőri dolgokat felölölő bűnügyi osztályt s bejelentési hivatalt vezetné, illetve irányítaná. A két kapitányságot természetesen — miután a rendőrség kötelékéből ki lenne kapcsolva — más czim illetné meg. Szerintem teljesen megfelelné — a fővárosunk mintájára — ha a belvárosi kapitányságot belvárosi előljáróságnak s a mezőrendőrséget: mezei előljáróságnak neveznék. A teendőiket illetőleg vajmi csekély változtatást kellene tenni a javaslatban lefektetett teendőkre nézve, hiszen most is alig végez e két hivatal mást, mint előljárósági munkát. A belső és állatvásári felügyeletet mindkettő végezhetné ezután is, hiszen ez leginkább az áruhelyek kijelölése, s állategészségügyi intézkedések eszközlésében nyilvánul. Ami a tulajdonképeni közrend és csend fentartását illeti, úgy is a rendőrség és csendőrség teljesíti jelenleg is.

A főkapitány tehát megszabadulhatna ettől a két hivaltól s teljes ambícióval végezhetné a rendőri dolgokat. A bűnügyi osztálynak élére állva, állandóan a rendőrtisztviselők és a többi rendőrségi személyzet között lehetne, s azokkal érintkezve, s foglalkozva: őket kiösmerné, s mindegyiket oda állíthatná, hol legtöbb hasznát veheti. A helyes beosztás, a munkaerő jó megválasztása igen nagy fontosságú tényező különösen a rendőrségnél, hol egyesek ügyességét s rátermettségét jól felhasználni a vezető főnökön mulik csupán. Mert nem a személyzet nagy száma adja meg egyedül az eredményes munkát, hanem az az intézkedés, hogy a vezető mindenkit oda állít, hol tehetségénél fogva leginkább megfelel, hol legjobban érvényesül.

Ezek után szükségesnek tartom a rendőrök oktatásáról szólni.

Ez szerintem a legfontosabb dolog. Fontosságát eléggé hangsúlyozni nem is lehet. És mégis az új szervezési javaslatban sincs érintve. A legénység oktatására egy egészen új állást kell kreálni és pedig a fővárosi oktatói álláshoz hasonlóan. Tekintélyt és katonai fegyelmet tartó tisztviselőre kellene bízni a rendőrök tanítását, kinek aztán

nem is volna más teendője. Amint az eddigi eredményből, látjuk, rendőrbiztos féle egyén oktatónak nem válik be soha kellene tehát egy nagyobb — mondjuk kapitányi fizetéssel dotált oktatói állást szervezni. Hálás dolog lenne ez, nagy hatással volna egész rendőrségünk fejlesztésére, előhaladására. Most ahogy felveszi bárki is a rendőruniformist: szolgálatba lesz osztva, s mikor az utcára kiáll, azt sem tudja, mi a legelemibb kötelessége. Hosszu gyakorlat tanítja meg arra a mi rendőreinket. Szerintem hosszabb ideig előzetes kiképzetésben kellene részesülni az újonnan felvett legénységnek, s ha bizonyos vizsgát sikeresen kiállt a próbaszolgálatra felvett rendőr, lenne csak utcai szolgálatra kirendelhető. Az oktatónak már ekkor — ennél az előzetes kiképzésnél — kellene nagy igyekezettel működni, hogy oly rendőrt neveljen, ki ha a közönség elé kerül — ne legyen guny tárgya senkinek. Tudatlanság, tájékozatlanság ne ríjon le róla. A legénység további kiképzetése is nagy munkát adna az oktatónak, ha azt lelkiismeretesen végezné. Ettől az aldozattól, szerintem, nem kellene visszariadni, mert másképen jó legénységi anyagunk aligha lesz.

A legénység kellő létszám szaporítása sincs a javaslatba tervezve. Erre csak azt jegyzem meg, hogy mindenki tudja azt, miszerint városunkban 120—130 rendőr — most, mikor szemlátomást nő a lakosság — nem elegendő. A közbiztonsági őrszemeknek egymással összeköttetésben kell lenni, tehát egy ilyen nagy területű városban legalább is 50—60 embernek kell állandóan szolgálni. Másképen sem személy-, sem vagyonbiztonság nincs meg. A rendőrlégénység számának megállapításánál tehát takarékoskodási szempontot nem szabad figyelembe venni. Annyit kell alkalmazni, mennyire szükség van.

A readórság, ha gáncs éri — mindig a csekély létszámot hozza fel mentségül, s tényleg mostanság úgy is van, de ezt meg kell változtatni, módot kell adni, hogy a létszám tisztességes felemelést nyerjen. A nagy közönség óhaja is ez, melynek élet- és vagyonbiztonságát rendőrhány miatt veszélyeztetni nem szabad.

Végül nem hagyhatom szó nélkül, hogy a javaslat a rendőrtisztviselőkkel valósággal mostoha gyermekként bánt el. Fizetésüket nem javította, bár köztudomásu, hogy mily felelősségterhes és fárasztó, idegrontó munkát végeznek, s ép oly kvalifikált, jogvégzett egyének, mint a legfelsőbb hivatalnokok. A fizetésrendezés, ha most életbe lép, megint hosszú időre fent maradó intézmény lesz, úgy, hogy a most mellőzött rendőrtisztviselőknek fizetésük javításáról későbbben halvány reményük sem lehet. Igazságos s általános fizetés javításnak van most helye. Magasabb szempontból kell a tisztviselői fizetés rendezést megoldani, kivétel nélkül mindegyik tisztviselőnek kell részesülnie abban, fizetésük arányához mérten.

Ha az itt szűk keretben elmondottak érdemileg méltatva lesznek, hiszem, hogy hasznos munkát végeztem, mikor ezen javaslatomat beterjeszteni bátorkodom.

A pozsonyi polgármesteri kongresszus.

Lapunk legutóbbi számában röviden megemlékezünk a polgármesterek pozsonyi kongresszusáról és több budapesti lap nyomán megirtuk, hogy városunk polgármestere a polgármesteri kongresszusnak meddőségére tett volna megjegyzést. A forrás, melyből meritettünk nem volt megbízható, mert városunk polgármestere ily megjegyzést, vagy nyilatkozatot nem tett, sőt mindannyian

elismerték, hogy az eddig megtartott kongresszusok nagyon is hozzájárultak egyes közös kérdések tisztázásához.

Az értekezletről a következőkben számolunk be:

Az értekező 23-án (csütörtökön) volt a városháza nagytermében. Pozsony város polgármestere, Brolly Tivadar kir. tanácsos, a polgármesterek értekezőténének elnöke délelőtt 9 órakor nyitotta azt meg és kettős minőségben üdvözölte a törvényhatósági városok egybegyűlt képviselőit. Mint Pozsony polgármestere a tanács és közönség nevében fejezte ki örömét Pozsony város megtisztelése fölött, mely annál kellemesebb, mert váratlanul jött. Mint az értekező elnöke megköszönte a múlt évben iránta megnyilvánult bizalmat; a városok helyzetét illetőleg aggódva tekint a jövőbe, de reméli, hogy előbb-utóbb fog történni valami az érdekükben, megszűnik a felettük való fölösleges gyámkodás és megnyerik fejlődésük helyes alapjait. (Tetszés.)

Az értekező nevében Szittnyai József kir. tan., Selmecz- és Bélabánya sz. kir. város polgármestere felyezte ki köszönetét az üdvözlésért és a város meghívásáért. Kívánja, hogy Pozsony továbbra is viragozzék és „porta occidentalis“-a legyen Magyarországnak. (Tetszés.)

Brolly Tivadar elnök ezután bejelentette, hogy Komárom város küldöttjei betegség miatt, Kassa az ott uralkodó különleges viszonyok miatt, Székesfehérvár pedig ismert okoknál fogva elmaradtak az értekezőről.

Az értekező alelnökeivé megválasztották Kovács József debreczeni és Rimler Károly nagyváradai polgármestert. A jegyzőkönyv vezetésére Jankó Zoltánt, Pozsony város I-ső aljegyzőjét, hitelesítésére pedig Kada Elek kecskeméti és Juhász Mihály hódmezővásárhelyi polgármestert kérte fel az elnök.

Miután az értekező ilyformán megalakult, Brolly Tivadar elnök előadta, hogy miért hívta össze az értekezőt Pozsonyba. A múlt évben hozott határozat szerint az értekezőt Kassán kellett volna megtartani, de erre az ottani helyzet nem volt alkalmas. Ezért kérte a saját városának meghatalmazását, hogy ide hívja össze az értekezőt, amihez utólagos jóváhagyást kér. Ezt persze örömmel megadták.

Az elnök indítványára jegyzőkönyvbe foglaltatja az értekező a múlt év óta nyugalomba vonult Münster kassai és Majorossy pécsi polgármester emlékét. Üdvözölte egyúttal az elnök Pécs város új polgármesterét Nendtvich Andort és az új kassai polgármestert, Edert, aki azonban nem volt jelen.

Jelentést tett még Brolly Tivadar elnök a múlt évi értekező határozatainak végrehajtásáról és arról, hogy a város főispánjának üdvözlésétől — annak távollétében — az értekezőnek el kell tekintenie.

A pozsonyi Siemens-Schuckert villamossági művek nevében Brolly Tivadar elnök felkérte a városok képviselőit, hogy tekintsék meg a cég telepét és győződjenek meg személyesen annak versenyképességéről.

Bernády György dr. marosvásárhelyi polgármester arra való tekintettel, hogy a mai kormányzat iránt a városok bizalommal viseltetnek, indítványozta, hogy az értekező táviratilag üdvözölje a miniszterelnököt, a belügy-minisztert és a miniszterium városi ügyosztályának vezetőit. Az indítványt egyhangulat elfogadta az értekező és a következő táviratot intézte Wekerle Sándor miniszterelnökhöz:

„A törvényhatósági városok polgármesterei, akik városaik érdekeinek megbeszélése végett ez évi immár

hetedik értekezletünkön Pozsonyban egybegyűlve vagyunk, bizalommal, tisztelettel üdvözöljük Nagyméltóságodat és az elnöklete alatt álló kormányt azzal az óhajttal, hogy Nagyméltóságok kormányzatához fűzött országszerte megnyilvánult remények megvalósuljanak s hogy kormányzásuk sikeres, áldásos legyen hazánkra. Az értekezlet nevében: Brolly Tivadar, Pozsony sz. kir. város polgármestere.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszterhez a következő táviratot intézték:

„A törvényhatósági városok polgármesterei, akik városaink érdekeinek megbeszélése végett az évi, immár hetedik értekezletünkön Pozsonyba egybegyűlve vagyunk, bizalommal, tisztelettel üdvözöljük Nagyméltóságodat azzal az óhajttal, hogy Nagyméltóságod belügyéségéhez fűződjenek a városok közigazgatási reformjának és a városok anyagi rendezésének oly rég óta várt, immár elodázhatatlan, de egyuttal a városok érdekeinek megfelelő mielőbbi megoldása. Az értekezlet nevében: Brolly Tivadar, Pozsony, sz. kir. város polgármestere.”

Hadik János gróf belügyi államtitkárt a következő táviratban üdvözölték:

„A törvényhatósági városok polgármesterei most folyó ez évi értekezletünkben bizalommal, tisztelettel üdvözöljük Méltóságodat és kérjük jóakaró érdeklődését városaink vitális érdekei iránt. Az értekezlet nevében: Brolly Tivadar, Pozsony, sz. kir. város polgármestere.”

Táviratilag üdvözölte még az értekezlet Némethy Károly miniszteri tanácsost, Hartl Sándor, min. osztálytanácsost és Zechmeister nyug. győri polgármestert, az értekezlet volt elnökét.

Miután a kolozsvári küldöttek csak a délelőtti budapesti gyorsvonattal érkeztek, először a tárgysorozat 3. pontját tárgyalták. Ez Kecskemét polgármesterének javaslata volt az időleges házadómentesség ügyében.

Brolly Tivadar pozsonyi polgármester azt a módosító indítványt tette a javaslathoz, hogy a régi városrészekben emelt új házakra ne 18, hanem 30 évi adómentességet, a be nem épített telkeken építettek pedig 18 évit kérjenek.

Kovács József debreczeni polgármester a kültereken való építkezést nem tartja fejlesztendőnek, mert ez a belváros rovására válhatik. Bernády György dr., marosvásárhelyi polgármester szintén hangoztatja, hogy a külterjes fejlődés sok kiadást okoz a városoknak. Indítványozza, hogy csak az emeletes házaknak iparkodjék az értekezlet kedvezményt biztosítani.

Az értekezlet a kecskeméti polgármester indítványát a javasolt módosításokkal együtt elfogadta.

A pénzügyi törvényhatóságok jövedelmeinek törvényhatósági és községi megadóztatására vonatkozó javaslatot Lukács Ödön nagyváradi városi tanácsos adta elő és hosszabban foglalkozott az 1883. évi VII. t. cz.-kel, melynek intézkedéseit a pénzügyhatóságok, töképezésük érdekeit szolgálóknak tartja. A törvény életbeléptetése óta lefolyt 23 év tapasztalatai alapján indítványozta, hogy:

Az értekezlet foglaljon állást a pénzügyi törvényhatóságok jövedelmeinek törvényhatósági vagy községi megadóztatása mellett, ehhez képest feliratilag és küldöttség útján is kérelmezze az országgyűléstől az 1883. évi VII. t. cz. 2. §-a második bekezdésének törlését, illetőleg ezen törvény oly irányu módosítását, amely részint a községi megadóztatást nemcsak hogy nem zárja ki, de sőt annak rendelkezései a községi adózásra is kiterjesztessenek.

Az értekezlet Baader Henrik temesvári törv. tag észrevételeivel szemben elfogadta az előadói javaslatot.

Az értéknövekedési illetékről szóló javaslatot (Betterment) Kőszeghy József, Nagyvárad város főmérnöke, ismerette nagy szaktudásra valló előadásban. Itt csak azt kell megemlítenünk, hogy Baader Henrik (Temesvár) észrevételeivel szemben ezt a javaslatot is magáévá tette az értekezlet, köszönetet szavazva mindkét előadónak.

$\frac{3}{4}$ 11 órakor Kolozsvár küldöttjeinek megérkezéséig az elnök felfüggesztette az értekezletet, melyet $\frac{1}{4}$ 12 órakor nyitott meg újra.

Az értekezlet Fekete Nagy Béla kolozsvári polgármester-helyettes hozzászólása után elhatározta, hogy végrehajtja a városok közigazgatási reformja és a városok anyagi ügyeinek rendezése tárgyában a múlt évben hozott határozatát.

Brolly Tivadar elnök indítványára azzal toldották meg a határozatot, hogy arra kéri a kormányt, hogy az alkotmánybiztosítékok, illetőleg törvényhatósági önkormányzatról szóló javaslathoz az országgyűlés elé terjesztés előtt legyen alkalmuk hozzászólni a városoknak is.

Önálló indítványt terjesztettek az értekezlet elé Wennes Jenő győri helyettes polgármester és Rimler Károly nagyváradi polgármester.

Wennes azt indítványozta, hogy a magyarországi polgármesterek szövetségét állandósítsák a rendezett tanácsú városok polgármesterek bevonásával. Tekintettel arra, hogy nem volt ideje a javaslatot előkészítenie, kérte annak kitűzését a jövő évi értekezlet napirendjére.

Rimler az eddig megtartott értekezletek tevékenységének eredménytelenségére utalva szükségesnek tartja, hogy az elnökség a határozatok sorsa felől tájékozást szerezzen.

Az értekezlet mindkét előterjesztéshez hozzájárul.

Ezután Nendtvich Andor pécsi polgármester Pécs város törvényhatóságának nevében meghívta a polgármestereket Pécsre, az 1907. évi értekezlet megtartására. Miután Pécsen a jövő évben országos kiállítás lesz, a vendéglátásra számot tartó két másik város (Hódmezővásárhely és Kolozsvár) képviselői meghajoltak a pécsi polgármester kérelme előtt s az értekezlet köszönettel elfogadta Pécs város meghívását. A jövő évi értekezlet tehát 1907 szeptember havának elején lesz Pécsen. Ezen értekezlet elnökévé nagy lelkesedéssel ismét Brolly Tivadar pozsonyi polgármestert, alelnökeivé pedig Nendtvich Andor pécsi és Kovács József debreczeni polgármestert választotta meg.

Az értekezlet tárgysorozata ezzel kimerült s Brolly elnök a város nevében megköszönve a megjelenést, 12 órakor berekesztette a tanácskozást.

A következő városok küldöttei voltak jelen: Arad: Varjassy Lajos polgármesterh.; Baja: dr. Hegedüs Aladar polgármester; Debreczen: Kovács József polgármester, Körner Adolf tanácsnok, Oláh Károly tanácsnok; Győr: Wennes Jenő polgármesterh., Schabl József főszámvevő; Hódmezővásárhely: Juhász Mihály kir. tan., polgármester, dr. Csáky Lajos t. főügyész; Kecskemét: Kada Elek polgármester, Sándor István főjegyző; Kolozsvár: Fekete Nagy Béla polgármesterh., dr. Eszterházy László főjegyző, Dobál Antal tb. főügyész; Komárom: dr. Gaál Gyula főjegyző, gr. Vásárhelyi Domokos főügyész; Marosvásárhely: dr. Bernády György polgármester, Nagy Imre tanácsnok, Flesch Adolf főmérnök; Nagyvárad: Rimler Károly polgármester, Lukács Ödön tanácsnok, Kőszeghy József főmérnök; Pancsova: Jovánovics Sándor polgármester, Korsós Zoltán

tanácsnok; Pécs: Nendtvich Andor polgármester; Selmezbánya: Szittnyai József kir. tan., polgármester; Sopron: dr. Töpler Kálmán polgármester; Szabadka: dr. Biró Károly polgármester, dr. Dembitz Lajos t. főügyész; Szatmárnémeti: Körösmezei Antal főjegyző, dr. Vajay Károly t. főügyész; Szeged: Teschler Endre tanácsnok; Temesvár: Geml József polgármesterh., Baader Henrik törv. biz. tag; Ujvidék: Profuma Béla főjegyző, dr. Marcekovich Imre tanácsnok; Versecz: dr. Rezucha István polgármester; Zombor: Hauke Imre polgármester, végül az elnökség szives meghívása folytán O'sváth Andor esztergomi tanácsjegyző, mint a „Városok Lapja“ szerkesztője.

A levéltárosok országos mozgalma.

Országszerte tudvalevő dolog, hogy a városok fő-, al- és segédlevéltárosai képzettségükhöz és felelősségteljes állásukhoz képest igen gyarló fizetésben részesülnek. Miután pedig az egyes törvényhatóságok és városok még mindig késnek a levéltárosok fizetésének rendezésével, mozgalom indult meg helyzetük javítására. A mozgalom élén *Fodor György* szatmári levéltáros áll, aki most azon fáradozik, hogy országos kongresszusra hívja össze a városi levéltárosokat. A belügyminiszterhez intézendő memorandum szövegét elkészítette és azt a napokban elküldi áttekintésre az összes levéltárosoknak. A kongresszus valószínűleg az országgyűlés megnyitása után lesz megtartva és onnan egy nagyobb küldöttség viszi a memorandumot a belügyminiszterhez.

A nagyobb városok levéltárosainak fizetése, illetve javadalmát a következő táblázat mutatja. Bizony-bizony, a levéltárosok mostohán vannak ellátva és éppen azért egy csöppet sem csudálkozunk azon a mozgalmon, mely együttes akcióra hívja fel őket.

Az alábbi táblázatot Komárom sz. kir. város polgármestere állította össze 1903-ban. Itt-ott némi változás történt azóta, ámde ez oly csekély, hogy az számba sem jöhet.

A város neve	A levéltáros				
	törzs-fizetése	lakás-pénze	működési pótléka	kor-pótléka	egyéb javadalom
	k o r o n a				
Temesvár . . .	2400	600			
Pozsony . . .	2400	560	200		
Pécs	2600	500			
Győr	2100	500			
Debreczen . . .	2200	500			
Sopron	2400	600			
Kecskemét . . .	2000	400		5%	
Ujvidék	1800	600			
Kolozsvár . . .	1600	240			
Székesfehérvár .	2000	600			
Arad	2400	480	400		
Szeged	2000	200			
Baja	2200	—			
Versecz	1800	360			
Selmezbánya . . .	2000	350			40 kb. fa
Zombor	2000	400			
Szatmárnémeti . .	1800	200			
Pancsova	2000	480			
Marosvásárhely .	2000	400			
Nagyvárad	1600	600			
Szabadka	2000	—			
Kassa	2200	400			irodai át. 72 K
Komárom	1600	300			

*

A memorandum szövege a következő:

Magyméltóságú miniszter Ur!
Kegyelmes Urunk!

A magyar nemzet alkotmányáért folytatott példátlan harc szerencsés befejezése után bizalmunkat visszanyerve, nyugodtan fordulunk Nagyméltóságodhoz, mert meggyőződünk, hogy ma Magyarországnak olyan kormánya van, amely nemhogy rossz néven venné, ha egyes hibákra, hiányokra rámutatunk: hanem azt egész atyai jóakarattal fogadja.

Mikor a törvényhatósági joggal felruházott városaink levéltárai érdekében szavunkat felemeljük, egy nagy baj tősgyökeres meg-
orvoslását óhajtjuk elérni.

Már régen sajnosan éreztük eme vérző sebnek égető hatását, de a kedvezőtlen politikai viszonyok közepette — különösen pedig a f. év április 11-ike előtt lefolyt másfél évet, — amikor minden igaz honfi lelkét az irtózatosságot hozott magyar nemzet léte vagy nem léte feletti töprengés és elkeseredett harc foglalta le egészen — nem láttuk alkalmasnak az időt szavunk felemelésére.

De most, amikor a hazánk egére feltornyosult vészfellegek már el vannak háritva; amikor nemzeti életünk megújulásának egészen új korszakába léphettünk és amikor a magas kormánynak egyik legfontosabb feladatát képezi az elavult és így magát túlélt közigazgatásunknak törvényhozásilag leendő rendezése: nem maradhatunk továbbra is némán, — jól tudván eme közpéldabeszédnek örök igazságát: „*Néma gyermeknek anyja sem érti szavát*“. És pedig annyival kevésbé nem, mert attól a szent meggyőződéstől ivagunk áthatva, hogy ez, nem pusztán a mi magánügyünk, hanem a nagy nemzeti ügynek egyik kiegészítő része s mint ilyen — *országos közérdek!*

Köztudomású, hogy a levéltárak az idők folyamán letárgyalt ügyek folytán keletkezett iratoknak és okmányoknak letéteményesei — s ekként szellemi kincsházak, amelyekben nemcsak egyesek magán- és hatóságok közös ügyei, — de nagy részében történelmi adatok vannak felhalmozva.

De mi történt eme szellemi kincsek legnagyobb részével?! Az, hogy rájuk huzzuk az ajtót, hogy a nyilvánosságra valahogyan ki ne juthassanak. Tehát éppen ellenkezőleg tettünk, mint ahogy tennünk kellett volna. Ennek pedig egyedüli oka az, mert nem adatott meg nekünk a fizikai lehetőség arra, hogy ezeket kultiválhassuk.

Az 1883. évi I. t.-cikkben már történt ugyan annyi intézkedés a levéltárakra nézve, hogy azóta szakvizsga nélkül senki sem nevezhető ki levéltárnokká. De ez vajmi kevés a levéltárak életrekelése céljából; — mert ez csak egyéni természetű valami, amennyiben ezzel csak azt érte el a törvényhozás, hogy nem akármiféle nagy protekciónak örvendő proletárok, hanem a tudományos képzettségnek bizonyos megfelelő mértékével bíró egyének lehetnek levéltárnokokká.

Ez volt az első lépés arra, hogy a levéltárnokok a mindennapi élet szükségéből kiemeltessenek s a hivatali karok magasabb osztályába tartozóknak tekintessenek. De itt megállott. S nem tett semmit arra nézve, hogy a levéltárnokok visszaadassanak eredeti hivatásuknak: a levéltárak rendezésének s kultiválásának ugy helyi, mint nemzeti közérdekben. Nem tett továbbá arra nézve sem semmiféle intézkedést, hogy mint szellemi foglalkozásuaknak anyagi helyzete is a képzettség követelményeinek megfelelő arányban megjavíttassék. A többit ráhagyta a közig. törv.-hatóságokra, mint autonóm joggal bíró területekre. Minek aztán az lett a következménye, hogy a törvényhatóságok gazdálkodási szempontból a dolog kényelmesebb oldalát választották: vagyis a közérdek rovására egy hivatali állás javadalmát megtakarították és a levéltárnokot kezelőül alkalmazván, — javadalmazását is ahoz képest szabták meg, ami valóságos aomália; az állásnak lebecsmérlése; az egyénnek pedig megalázása; — az égő gyertyának véka alá rejtése. És ha a törvényhozás másképpen nem intézkedik, így lesz ez ezután is — még Isten tudja, milyen hosszú időn keresztül; mert úgy látszik, hogy a törvényhatóságoknak legalább jó nagyrésze a szellemi érdek háttérbe szorításával, tisztán anyagi érdekből fogja fel és bírálja el ezen nagyfontosságú kérdést.

De ennek a nagy nemzeti közérdek rovására tovább is így mennie nem lehet, — de nem is szabad. Mert ezt továbbra is háttérbe szorítani nagyon káros, — valóságos nemzetellenes mulasztás lenne.

Minden téren nagy haladást tett nemzetünk. De levéltári ügyében teljesen vesztegel. Pedig a nemzetnek nagybecsű kincsei

vannak azokban letéve, amelyeknek nyilvánosságra hozatalát a nemzet erkölcsi méltósága, szellemi igényeinek szükségszerű kielégítése elengedhetlenül megköveteli.

De eltekintve ettől az egészre kiható munkától, még azon esetben sem lehet tovább halogatni a levéltárak rendezését és kultiválását, ha az csupán a helyi érdekeket szolgálja, — vagyis más szakkal, — ha az illető törvényhatóságok nevezetesebb eseményeivel, ipari, kereskedelmi, gazdasági, kulturális intézményeinek stb. keletkezésével, fejlődésével ismertetné meg a nagy közönséget.

Hányszor kelletik keserű szemrehányásokat, — sőt megtámadásokat is elturniunk a miatt, hogy hiába vannak levéltáraink, még sem ismerhetjük belőlük multunkat. Eme szemrehányásoknak, megtámadásoknak nagyon indokolt alapja van. Ezt mi magunk ismerjük el legelső sorban. De mit tehetünk velök szemben, amikor egyéb kezelési munkák halmaza által a legnagyobb részben elvonva — az érdek kielégítésére a legkevesebb fizikai idővel sem rendelkezhetünk. Tehát nem bennünk rejlik e szomorú állapotnak az oka, hanem egészen rajtunk kívül — és mégis nekünk kell miatta szenvednünk. A tudnivalók serege pedig kénytelen beérni azzal, hogy kívánságait a fenforgó körülmények miatt ki nem elégíthetjük.

A nemzet művelődésének egyik lényeges kiegészítő részét képezi a levéltárak művelése. Tehát nem luxus, — de szükségszerű munka ez. A művelt nemzetekkel ez irányban is fel kell vennünk a versenyt, ha azt akarjuk, hogy helyünket minden irányban megálljuk.

Ebben a nagyfontosságú kérdésben nálunk ez ideig nagy mulasztás történt. De a nélkül, hogy a multban elkövetett mulasztásokért váddal akarnánk fellépni, csak a jövőre tekintünk, a jövőért óhajtuk, hogy ez a nagy baj a közigazgatási ügynek most bekövetkezendő szervezésével kapcsolatosan óhajtott és kedvező megoldást nyerjen; s a levéltárnoki karnak ugy erkölcsi tekintélyét — mint anyagi helyzetét emelje.

Nézetünk szerint ez a törvényhatóságok önkormányzati jogának megbénítása, megcsönkítása nélkül keresztülvihető; mert hiszen a törvényhozásnak joga van mindazt megtenni és megkövetelni mindazt, ami a nemzet életébe mélyen bevágó kérdések egészséges, üdvös megoldására tartozik.

Ezzel kapcsolatban rá kell mutatnunk a közigazgatásnak egy fekete pontjára. *Ez a localpatriotismus.* Amelyből az egyöntetű és radikális szervezés rang és fizetési osztályozás hiányában, — mint melegágyból, dusan burjánzottak ki azok a visszaságok, amelyek csak elégedetlenséget, zugolódást, elkeseredést szültek az időszakos fizetésrendezéseknél, melyekből nagyon sajnos csak arról győződhetünk meg, hogy a fizetést nem az állásnak, hanem az egyénnek adták.

Veszélyes szervi baj ez — és csak tősgyökeres javítással lehet meggyógyítani. A rendezésnek olyannak kell lennie, hogy az a békéltetésnek és igazságtalanságnak utját vágja.

Van még egy másik nagyon hátrányos pontja is a közigazgatásnak, t. i.: hogy e téren — nagyon kevesek kivételével — az előbbre menetel csaknem teljesea ki van zárva. E tekintetben az állami tisztviselők felettünk kiszámíthatatlan nagy előnyben vannak.

E bajon nézetünk szerint az ötödéves korpótlék behozatalával lehetne segíteni némileg.

Emez általános természetű momentumok felemlítése után, kívánatosnak látnók a levéltárak egységes rendezése céljából egy *levéltárrendezési-selejtezési szabályzat* megállapítását.

Hogy ez bekövetkezzék, azon tiszteletteljes kérelemmel fordulunk Nagyméltóságodhoz, hogy:

a levéltárak ügyében azoknak életrekelése céljából a törvényhozás útján méltóztassék aként intézkedni, hogy a levéltárosok minden más kezelési munkától felmentve — egyedül az elhanyagolt levéltárak rendezésének, kultiválásának, — különösen pedig a helyi nevezetesebb események felszínre hozatalának, kulturális intézményei keletkezésének, fejlődésének felderítésére szentelhessek minden idejüket. Valamint ezzel kapcsolatban méltóztassék intézkedni az iránt is, hogy a levéltárnokok, mint tisztviselők — tehát nem mint kezelők — tudományos képzettségüknek, — magasabb természetű munkaköröknek megfelelően ugy erkölcsi, mint anyagi javadalmazás tekintetében magasabb kategóriába soroztassanak; — s mint ilyenek — a tanácsnokok vagy legalább is a fogalmazási osztály magasabb javadalmazásával egyenlő javadalmazásban részesíttessenek.

Eme mély tisztelettel és feltétlen bizalommal tett előterjesztésünk mellett — remélve a lehető legjobbat — maradunk

Nagyméltóságodnak és az összes kormányhatóságodnak stb.

73,357/1906. B. M.
47,788/1906. K. M. szám.

Szabályrendelet

az acetyléngáz előállításáról és világítási vagy más czélokra való felhasználásáról.

I. RÉSZ.

Az anyagok és készülékek kellekeiről.

1. §.

Calcium-carbidot csak a foszfor és kénhidrogén fejlesztő alkatrészekről lehetőleg mentes állapotban szabad forgalomba hozni.

A foszfort és kénhidrogént fejlesztő alkatrészeknek az a legnagyobb mennyisége; mely mellett a calcium-carbid forgalomba hozatala a közbiztonság veszélyeztetése nélkül még megengedhető: az erre nézve szerzendő tapasztalatokhoz később fog megállapíttatni.

2. §.

Calcium-carbid egy kgr.-nál nagyobb mennyiségben csak lég- és vízmentesen elzárt s legfeljebb 100 kgr. carbid befogadására alkalmas vastartóban hozható forgalomba és csak így raktározható.

3. §.

Calcium-carbidot, robbanás veszélyének elkerülése céljából, csak száraz, világos, jól szellőzhető helyiségben szabad tartani.

Lakott épületben legfeljebb 500 kilogramm carbid raktározható.

500 kilogrammon felüli mennyiség csak különálló raktárban helyezhető el, amelyek azonfelül, hogy száraznak, világosnak, jól szellőztethetőnek kell lennie, a víz behatása ellen kellőképp biztosított kifelé nyíló ajtókkal kell ellátva lennie.

Üzleti (ipari, kereskedelmi) czélokra szolgáló ilyenmü raktárak létesítéséhez telepengedély szükséges; a telepengedélyezési eljárásához a tűzoltóparancsnok is meghívandó.

4. §.

Vörösrézből készült csővezetékeket és csapokat acetyléngáz-berendezéseknél alkalmazni tilos.

5. §.

A gázfejlesztő-készülék és azon helyiség között, ahol a gáz felhasználatik, a csővezetéken, de mindenesetre még a fogyasztási helyiségen kívül — a vezetékek tűz esetén leendő elzárása céljából, — egy főelzáró csap alkalmazandó.

6. §.

Acetyléngázt fejlesztő készülékeket vörösrézből vagy ennek ötvözeteiből készíteni nem szabad, a csapok azonban a réz ötvözeteiből is előállíthatók.

E készülékek legmagasabb tulnyomása 0.15 légköri nyomást meg nem haladhat.

Minden acetyléngázt fejlesztő készüléknek ellátva kell lennie:

- a gáztartóban uralkodó maximális nyomás túllépését megakadályozó önműködő szerkezettel;
- a fővezetékbe az első lángzó előtt beiktatott, a láng visszacsapását megakadályozó szerkezettel;
- megfelelő tisztító készülékkel.

A gáztartóban a nyomás leolvasására vizmanométer alkalmazandó.

Minden fejlesztő készüléknél oly berendezés is alkalmazandó, mely az előírtnál magasabb tulnyomásnál a gázt alkalmas módon a szabadba vezeti.

7. §.

Sűrített vagy folyékony acetylént gyártani, vagy ilyent eladni, vagy más módon forgalomba hozni tilos. Kivételt képez a „Compagnie française de l'Acétyléne Dissons“ szabadalma szerint gyártott, likacsos anyaggal töltött acélpalaczkokban acetonban oldott acetylén, melynek gyártása és forgalomba hozatala tekintetében a következő rendelkezések irányadók:

1. A „Compagnie française de l'Acétyléne Dissons“ szabadalma szerint acetylén gyártással foglalkozó ipartelepek — az előállított sűrített acetylén mennyiségére való tekintet nélkül — csak előzetes iparhatósági telepengedély alapján létesíthetők.

2. A likacsos anyagnak, melylyel a bombákat töltik, egyeznie kell azzal, amelynek mintája a budapesti acetylén ipari vizsgáló-bizottságnál őriztetik.

3. E likacsos tölteléknek a bombát vagy recipienst teljesen ki kell töltenie.

4. Az anyag likacsossága 80%-nál nagyobb nem lehet.

5. Az acetylén sűritésének megkezdése előtt a levegő a készüléknek minden egyes részében teljesen eltávolítandó.

6. A sűritésre alkalmazni kívánt készülékek engedélyezése céljából az acetylén ipari vizsgáló-bizottságnak bemutatandók.

7. A nyomás, mely alatt az acetylént a hordozható palaczkokban sűritik, a 10 légkörnyomást nem haladhatja túl.

8. Minden palaczk vagy egyéb edény, amelyben sűritett acetylént forgalomba hoznak vagy eltartanak, amennyiben az általános használat és szállítás tárgyát képezi (az u. n. mozgó recipensek); 100, amennyiben pedig u. n. accumulator-rendszerű, melyet a használati helyére szerelnek s a töltés céljából onnan el nem távolítanak: 48 atmosphaera nyomással engedélyezés céljából kipróbálandó.

A már kipróbált palaczkok 3 évenként újra kipróbálandók.

Minden palaczkra 170 C. hőfok mellett olvadó, lágy öntvényből biztosíték alkalmazandó.

9. A töltő-telepnek lakott helyektől 100 méter távolságban minden oldalról körülzárt, állandóan jól szellőztetett tűzálló épületnek kell lennie, melyben csakis az acetylén-fejlesztő, a sűritő szivattyu és a recipensek foglalhatnak helyet, míg a szivattyu hajtására szolgáló erőgép ettől teljesen elkülönített helyen állítandó fel. E helyiségre egyébként minden tekintetben alkalmazást nyernek e jelen szabályrendelet vonatkozó rendelkezései.

10. Az acetylén sűritése csakis nappali világítás mellett történhetik.

11. A fejlesztő és szivattyu közé a „Compagnie française de l'Acétyléne Dissons“ anyagával töltött lángvisszacsapást meggátoló szerkezet alkalmazandó.

Egyéb tekintetben a „Compagnie française de l'Acétyléne Dissons“ szabadalma szerint sűritett acetylénre nézve jelen szabályrendelet rendelkezései szintén irányadók

(Folyt. köv.)

A hivatalos órákról.

(K.) Szeptember 2-ikán délelőtt 10 órakor értekezlet volt a városháza nagytermében. Az értekezletet városunk polgármestere hívta össze azon célból, hogy a különböző hivatalok, intézetek és testületek véleményét meghallgassa a hivatalos órák tartásának kérdésében. A polgármester előzőleg írásban is felkérte a hivatalok, testületek és tan-

intézetek fejtét nézetük nyilvánítására, viszont egyes tanintézetek igazgatósága minden egyes szülőt felkért véleményezésre, minek az lett az eredménye, hogy a beérkezett vélemények óriási része, valamint a szülőktől beérkezett nézetek mintegy 95%-a a délelőtti hivatalos órák mellett mondott véleményt, sőt olyanok is voltak, kik írásban elleneztek a hivatalos óráknak délelőtt való tartását, ez értekezleten azonban csatlakoztak a többséghez.

Megjegyezzük, hogy városunk polgármestere pusztán alkotmányos érületéből kifolyólag és udvariassági nézőpontra helyezkedve hívta meg a testületeket, mert a hivatalos órák miként való tartását a polgármester rendeletileg állapíthatja meg, mert a szervezeti szabályzat a hivatalos óráknak meghatározását sehol sem sorolja a közgyűlés jogai közé. A polgármester azonban nem kívánt önmaga határozni, hanem jónak látta előbb az érdekeltek véleményét is meghallgatni és ezen vélemények alapján fogja most már a tanácssal együtt a hivatalos órákat megállapítani.

Az értekezleten jelen voltak figyelemreméltó argumentumokat hoztak fel a délelőtti hivatalos órák érdekében, melyeket ez alkalommal nem ismertünk annyival kevésbé, mivel ezeket mi — mint ezen mozgalomnak két évvel ezelőtti kezdeményezői — lapunk hasábjain már sokszor elmondottuk. A nagyobb városokban mindenütt bevált a délelőtti hivataloskodás, miért ne válunk be nálunk is, ahol a tapasztalás igazolja, hogy a jogkereső és a közigazgatási segítséget igénybevevő nagy közönség leginkább délelőtt keresi fel a városházát.

Mélyen tévednek és nem ismerik a dolgokat azok, akik azt mondják, hogy a városi tisztikar a maga könnyebbségét nézi, midőn eltörli a délutáni hivatalos órákat. Éppen ellenkezőleg áll a dolog, mert a tanács tagjai és a különböző bizottságok előadói majdnem minden délután el vannak foglalva hol itt, hol amott a bizottságokban. Ezen ülések a legtöbb esetben délután 3 órakor kezdődnek és sokszor késő estig tartanak. Vajjon nem terhesebb dolog-e reggel 8 órától délután 2 óráig a hivatalban dolgozni és azután 3 órakor ismét munkához látni a tanácskozó asztal mellett?

Osztjuk ama nézetet, hogy a délelőtti hivatalos órák eredményesebben használhatók ki, mint a délutániak. Az emberi elme frisebb délelőtt, emellett ősztől tavaszig a délutáni időben csakis lámpa mellett lehet dolgozni, míg másrészt számszerű, statisztikai feljegyzések igazolják, hogy a délutáni órákban vajmi kevesen fordulnak meg ügyesbajos dolgokban a városi hivatalokban.

Nem szabad megfélekednünk arról sem, hogy a délutáni hivatalos órák megszüntetése nem csekély összegű megtakarítást eredményez a házipénztár javára. Ez nem pusztán állítás, hanem való, melynek igazságáról bárki is meggyőződhetik, ha a város zárszámadásában a fűtés és világítás tételeit megtekinti.

A szeptember 2-iki értekezleten egészségügyi, pedagógiai, takarékosági és szociális oldalokról vitatták meg ezen kérdést. A középiskolák egy része már délelőtt végzi a tanítást, sőt valószínű, hogy az ev. ref. főgimnáziumban is így lesz, itt azonban még az egyetemes konvent fog döntő határozatot hozni és pedig valószínűleg szintén a délelőtti tanítást illeszti be annyival is inkább, mivel az ev. ref. főgimnázium igazgatója és tanárikara egyhangulag javasolni fogja annak behozatalát.

A városi tanács próbaképpen ez évben június 1-től szeptember 15-ig elrendelte a délelőtti hivatalos órákat és

ezen negyedfél hónap alatt arra a meggyőződésre jutott, hogy emiatt a közigazgatás menete nemcsak nem szenvedett, hanem lényegesen javult. Ugyanezt a nézetet hangoztatták a megtartott értekezleten mindama hivatalok, melyek évek óta mellőzik a délutáni hivatalos órákat. Már pedig a tapasztalat mindenkor erősebb argumentum, mint a kicsinyes szórszálhasogatás.

Azt azonban mi is óhajtjuk, sőt elvárjuk az összes tisztviselőktől, segéd- és kezelő személyzettől, hogy a hivatalos órákat pontosan, lelkiismeretesen betartsák és azokat a város és a nagy közönség érdekében eredményesen felhasználják. A sajtó ellenőrző hivatását készséggel elismerjük, de szeretnénk, ha a sajtó nem általánosságban vádolná a tisztikart a hivatalos órák dolgában, hanem a kötelességéről megfélemedezett tisztviselőt nevezné meg, nehogy esetleg egyesek emberi gyarlóságából kifolyólag egy egész testület vádoltassék olyas valamivel, melyre nem szolgált rá. Aki vádol, bizonyítson is.

Egyébiránt városunk polgármestere nemcsak rangban, de a kötelességek hű teljesítésében is, így a hivatalos órák betartásában is első tisztviselője városunknak. Munkás ember, ki másoktól és így első sorban tisztársaitól is megkivánja a munkát. Bizonyára tehát lesz, miként van is gondja arra, hogy rend legyen a városházán. És amily elismeréssel szokta honorálni a becsületes, lelkiismeretes munkát, éppen oly szigorúsággal fog megtorolni minden oly mulasztást, melyből esetleg a városnak és a köznek kára származnék.

Mindezeknek elmondása után igen helyesnek, a város ügyei menetének érdekében célszerűnek tartjuk a délelőtti hivatalos órákat, oly módon, hogy azok a téli időben reggel 8 órától 2 óráig, nyáron pedig reggeli 7 órától 1 óráig tartassanak.

Hajdu vármegye átirata.

Városunk közönségéhez a következő átiratot intézte a Hajdu vármegye törvényhatósági bizottsága nevében Kovács Gyula alispán és Pákozdy Sándor főjegyző.

5715—1906. szám.

Kedves Barátaink és Atyánkfiai!

Hajdu vármegye közönsége régóta mélyen érzett hálijának és kegyeletének szerény adóját lerovandó, 1902. évi szeptember havi rendes közgyűlésében elhatározta, hogy kegyes jóltevője, a halhatatlan emlékű fejedelem, a vallás és politikai szabadság hősies védője, Bocskay István emlékére, a hajduk letelepítésének háromezázados évfordulóján, azon a földön, amelyet őseink a nagy fejedelem kegyes adományaként nyertek és bírnak jelenlegesen, a volt Hajdukerület székhelyén, Hajduböszörmény rendezett tanácsu városban emlékszobrot emel.

Ezen emlékszobornak, mely a vármegye közönségének kegyeletes áldozatkészségéből, a hazai törvényhatóságok szíves hozzájárulásával, egyesek adományából, valamint a kormány által kilátásba helyezett segéllyel már elkészült, ünnepélyes leleplezése a f. 1906. évi szeptember hónap 30-ik napján Hajduböszörmény városban fog megtörténni.

A vármegye törvényhatósági bizottságának nevében és megbízásából van szerencsénk Benneteket erre az ünnepélyre hazafias tisztelettel meghívni, azon kérésünk kifejezése mellett, hogy részvételeket alulírott alispánnal f. szept. hó 20-ik napjáig közölni sziveskedjete.

Kelt Debreczenben, 1906 augusztus 25.

Pákozdy Sándor,
vármegyei főjegyző,
szoborbizottsági jegyző.

Kovács Gyula,
alispán,
szoborbizottsági elnök.

Hirek.

— **A villamos világítás ügye.** Tudvalevő dolog, hogy városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése a városi világítási telep létesítése ügyében beadott ajánlatok közül a Siemens és Schnekert eég ajánlatát fogadta el. A határozatot a „Ganz és Tsa vasöntő és gépgyár részvénytársaság“, valamint Kertész Mihály, Márton Imre és társai megfélebezték. — A. kir. belügyminiszter a határozatot f. évi augusztus hó 25-ikén keltezett leiratával feloldotta és elrendelte, hogy az ezen célra törvényszerűen összehívandó közgyűlésen a villamos-telep létesítésének vállalatba adása iránt újabb szabályszerű határozatot hozzon és annak alapján a szerződést az ily ügyekben jártas és szakavatott szakértő közreműködése mellett kösse meg.

„A miniszter — mint leiratában említi azért oldotta fel a megfélebeztett határozatot, mert az tünt ki az iratokból, hogy a megválasztott, de még nem véglegesen igazolt bizottsági tagok egy részének nevei a megejtett névszerinti szavazásnál felolvasva nem lettek, vagyis a szavazásnál nem teljes névsor használtatott, holott pedig általánosan elfogadott és mindenkor alkalmazott elve a közigazgatásunknak, hogy a megválasztott jogait mindaddig gyakorolja, amíg a választás jogérvényesen meg nem semmisítettik. Ezen elv alkalmazása már azért is szükséges, mert csak ily módon kerülhető el az, hogy a választások nagyobb számban való megtámadtatása esetén a törvényhatóság ügyeit esetleg hosszú időn át csonka törvényhatósági bizottság intézze“.

Városunk törvényhatósági bizottsága a legközelebb megtartandó közgyűlésen hozza meg határozatát.

— **Mikor lesz a közgyűlés?** Debreczen sz. kir. város törvényhatósága legközelebbi közgyűlését valószínűleg e hónap végén vagy a jövő hó elején tartja meg.

— **Szabadságon.** Körner Adolf és Király Gyula tanácsnokok a héten kezdik meg szabadság idejüket.

— **A főorvosi állás.** *Weszprémy Zoltán* főispán pályázatot hirdet a városi tiszt főorvosi állásra. A pályázat határideje október 1. A tiszt főorvos javadalmazása 3200 K. fizetés és 600 korona lakáspénz.

— **Máthé Miklós öröke.** *Máthé Miklós* házipénztáros még a tavaszon nyugdíjba ment és azóta *Sipos György* ellenőr helyettesítette. Városunk főispánja most pályázatot hirdetett a házipénztári állásra, mely 2800 korona fizetés és 600 korona lakáspénzrel van javadalmazva.

— **Ülések.** A debreczeni Bocskay-szobor-bizottság 1906 szeptember hónap 12-én, azaz szerdán délelőtt 11 órakor a városháza kis tanács-termében ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. A szobor talapzat készítésére Tóth András szobrászsal kötött szerződés, a nevezettnek beadványa a készítési határidőt illetőleg. 2. Bona Fortunato kőfaragónak a szobortalapzatra vonatkozó beadványa. 3. Egyéb netán sürgős folyó ügyek.

*

A vásárrendtartás és helypénz-szabályzat kérdésében pedig 1906 szeptember hónap 11-én, azaz kedden d. u. 3 és fél órakor lesz ülés a városház nagytermében.

— **Felebbezés.** Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése elhatározta több házastelek megszerzését *Szentlessy János* és társai most ezen határozatnak a Fűvészkert- és Pásti-utcai telkekre vonatkozó részét megfélebezték. Amelyre csak az a megjegyzésünk, hogy kár a fellebbezési joggal unosuntalan visszaélni.

— **A város képviseltetése a Washington-szobor leleplezésénél.** A fő- és székváros Debreczent is meghívta a Washington szobor leleplezésének ünnepségére. A város a képviseltetésre városunk három kerületének országos képviselőjét *Thaly Kálmán dr.*, *Bakonyi Samu dr.* és *Szabó Kálmánt* kérte fel.

— **Vásárhelyrendezés.** *Végh Gyula* főkapitány a Széchenyi-utczai kirakósátrak áthelyezését véleményezte. A tanács a dolgot kiadta a piaci bizottságnak.

— **Színház felavatás.** A kolozsvári színház felavatása és az ottani villamos művek befejezése alkalmából rendezett ünnepségre a városi tanács Oláh Károly kulturtanácsnokot és Aczél Géza főmérnököt küldte ki.

— **Kapunyitás előtt.** *Zilahy Gy.* nemsokára megérkezik társulatával városunkba. Az előttünk fekvő névsorból úgy látjuk, hogy társulatába nagy áldozatkészséggel egyesítette a legjobb erőket és így biztosra vesszük, hogy a ránk következő szini szezonban színházbajáró közönségünk jogos művészi igényei kielégítésre találnak. *Zilahy Gyula* a fővárosi színpadokon nagy sikert aratott darabokat mind megszerezte, ezeken kívül az előadandó darabok közé a következő jelesebb műveket vette fel: *A koldusg róf, Csereleányok, Scherlok Halmas, Smolen Tóni, Miss Hobbs, Végre egyedül, Nap hőse, A korbács, Aranygyapju, Az ösztön, Don Pietro Caruse, Forgószél kisasszony, Gyöngyélet, Kereszt jelében, Vénusz asszony, Erőnkön felül, Legvitézesebb huszár, Modell, Kis fészek, A vig özvegy, Asszony regiment, Két Hyppolit, Czigányélet, Bajazzók, Casanova, Kis herceg, Szultán, Három testvér, Jó barátok, Magdolna, Monna Vanna, Tücsök, Jó falusiak, Gyerek asszony, Fekete orvos, Fokról-fokra, Kapitány kisasszony, Rang és mód, Idegenek, Mikádó, Bolond, Éjjeli menedékhely, Gésák, Válás után, Csapodár, Erdő szépe, Manfréd, Három kalap, Orpheus, Rigolettó, Üdvöske, Próbaházasság, Sulamit, III. Rikárd, Bánk bán, Könyves Kálmán, Trónkereső, Lear király, Julius Caesar, Don Karlos, Tell Vilmos, Tartuffe, Szeleburdi, Rablók, Kis áruló stb.*

Zilahy operákat is ad elő a télen. Szorgalmasan készülnek *A Lohengrin, Navarrai leány, Pillangó kisasszony* és *Rigoletto* operákra.

Örömmel várjuk sok dicsőséget látott színházunk kapunyitását.

— **Lövési gyakorlatok** lesznek városunk határában e hó 13, 14. és 15-ikén. A városi tanács ez uton is figyelmezteti a lakosságot arra, hogy a gyakorló tér közelében ezen napokon ne tartózkodják.

— **A város zenedei alapítványai.** Városunk alapító a zenedében. A megüresedett helyekre a város *Freund Böskét, Roncsik Jenőt, Szentgyörgyi Ilonát* és *Darvay Margitot* jelölte.

— **Agarász verseny.** A jövő hóban nagy agarászverseny lesz a Hortobágyon. A vadászaton idegenek is vesznek részt, akik eddig még nem látták a délibábos Hortobágyot.

— **Alaptalan hírek.** Egyik helyi lapban helytelen informálás folytán két olyan hír jelent meg, melynek semmi alapja sincs. Egyik, hogy a városházán délelőtt-délután van hivatalos óra, a másik pedig az, hogy a jövőben megszűnik egy rendőrkapitányi, valamint több rendőrbiztosi és polgári biztosi állás. Mindkét hír téves, mert a hivatalos órákat délelőtt tartják meg a városházán — kivételt csak az iktató hivatal képez; — a fentírt állásokat pedig nem fogják megszüntetni, mert azokra szükség van.

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kurára meszsze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógyimódot ép úgy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vizgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbélő elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbélő *Balkányi Ede dr.* főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern hygienia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknel eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyimód edzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvizgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben

fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélénkíti és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredménnyel alkalmazható tehát a vizgyógyimód és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huruto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövérség-, köszvény-, görvélykór- és cukorvizelesnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeresbántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurasthenánál, ennek sokoldalú jelenségeinel, a mint: fejförccs, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdői hidegvizgyógyintézet modern és czélszerű berendezése, fekvése és kitünő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5–8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdői hidegvizgyógyintézetben.

17. sz. Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.
vrs.

Pályázati hirdetés.

Debreczen szab. kir. város törvényhatóságánál évi 2800 korona fizetés és 600 korona lakpénzzel javadalmozott házipénztárnoki állás üresedvén meg, ezen az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi rendes közgyűlésen választás utján betöltendő állásra pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, kik ez állást elnyerni óhajtják s a törvényben előirt képesítést kimutatni képesek, hogy a minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölő bizottság elnökéhez folyó évi október hó 1-ső napjának délután 5 órájáig annyival is inkább nyujtsák be, mert a később érkező pályázati kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üresedésbe jövő állásokra is pályázat nyittatik.

Debreczen, 1906 szeptember 3.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

17. sz. Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.
vrs.

Pályázati hirdetés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál a tisztifőorvosi állás megüresedvén, ezen kinevezésem folytán betöltendő s évi 3200 korona fizetéssel és 600 korona lakpénzzel díjazott tisztifőorvosi állásra pályázatot hirdetek.

Felhivom azon orvostudor urakat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. I. t.-cz. 9. §-ban, illetve a m. kir. belügyminiszter által a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg 80,009—1893. szám a. kiadott szabályrendeletben körülirt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám folyó évi október hó 1-ső napjának délután 5 órájáig annyival is inkább nyujtsák be, mert a később érkező pályázati kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Debreczen, 1906 szeptember hó 3-án.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműket és kelen-gyüket mérték szerint a legszebb kivitelben készít.